

Sygn. XXV C 1270/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 maja 2016 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXV Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSO Anna Pogorzelska
Protokolant:	Protokolant sąd. Paul Michalczuk

po rozpoznaniu w dniu 17 maja 2016 r. w Warszawie

sprawy z powództwa

(...) Sp. z o.o. z siedzibą w W.

przeciwko

Uniwersytetowi (...)w W.

o zapłatę

I. Zasądza od pozwanego Uniwersytetu (...) w W. na rzecz powoda (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. kwotę 170 959,20 zł (sto siedemdziesiąt tysięcy dziewięćset pięćdziesiąt dziewięć złotych 20/100) z ustawowymi odsetkami od dnia 27 czerwca 2013 r. do dnia 31 grudnia 2015r. i z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;

II. Oddala powództwo w pozostałym zakresie;

III. Zasądza od pozwanego Uniwersytetu (...)w W. na rzecz powoda (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. kwotę 3 617 zł(trzy tysiące sześćset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

IV. Zasadza od pozwanego Uniwersytetu (...) w W. na rzecz powoda (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. kwotę 8 547,96 zł (osiem tysięcy pięćset czterdzieści siedem złotych 96/100) tytułem zwrotu części kosztów sądowych.

Sygn. akt **XXV C 1270/13**

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 4 września 2013 r. (data prezentaty) skierowanym przeciwko pozwanemu Uniwersytetowi (...) w W., powódka (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. (poprzednio: (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W.) wniosła o orzeczenie, iż pozwany ma zapłacić powódce kwotę (...) zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 27 czerwca 2013 r. do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu, w tym kosztów opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł oraz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powódka wskazała, iż w dniu 31 sierpnia 2012 r. pomiędzy nią a pozwanym doszło do zawarcia umowy nr (...), której przedmiotem była usługa dozoru i prowadzenia szatni w obiektach pozwanego przy ulicy (...) w W..

Powódka wskazała, iż w dniu 11 kwietnia 2013 r., jej współpracownica A. O., która była zatrudniona na stanowisku szatniarza stawiała się do pracy pod wpływem alkoholu. W wyniku tego, pismem z dnia 15 kwietnia 2013 r. pozwany na podstawie art. 13 ust. 2 umowy nr (...), nałożył na powódkę karę umowną w wysokości 20 % miesięcznej wartości netto faktury za usługę prowadzenia szatni w kwietniu, tj. w kwocie 3.628,35 zł. Kwota kary umownej została potrącona przy płatności faktury za miesiąc kwiecień.

Powódka podała, iż następnie pismem z dnia 24 kwietnia 2013 r., pozwany powołując się na stawienie się pracownika powódki pod wpływem alkoholu, na podstawie § 10 ust. 1 pkt 2 przedmiotowej umowy odstąpił od umowy z winy leżącej po stronie powódki. Jednocześnie, pozwany na podstawie § 13 ust 6 umowy, naliczył karę umowną w wysokości 10 % wartości brutto przedmiotu umowy, tj. w kwocie (...) zł, którą potrącił z zabezpieczenia należytego wykonania umowy, w sposób określony w piśmie z dnia 3 czerwca 2013 r.

Powódka podniosła, iż nie zgadzając się z nałożoną karą umowną, pismem z dnia 24 kwietnia 2013 r. doręczyła pozwanemu ostateczne przedsądowe wezwanie do zwrotu kwoty zabezpieczenia wraz z wezwaniem do miarkowania kary umownej w rozumieniu art. 484 § 2 k.c. Pozwany nie odpowiedział na powyższe wezwanie.

W ocenie powódki została ona obciążona dwoma karami umownymi w oparciu o jedno zdarzenie, co powoduje, iż z przyczyn funkcjonalnych należy traktować sumę nałożonych kar umownych jako karę, od której należy miarkować karę zgodnie z art. 484 § 2 k.c. Zdaniem powódki nałożona kara umowna w kwocie 217.327,41 zł nałożona przez pozwanego za jednorazowe stawienie się pracownika powódki po spożyciu alkoholu jest nieproporcjonalna.

Powódka wskazała, iż w niniejszej sprawie trudno byłoby wskazać na szkodę, jaką poniósł pozwany w wyniku jednorazowego stawienia się współpracownika powódki pod wpływem alkoholu, a nawet jeżeli to została ona wraz z nawiązką zrekompensowana w wyniku nałożenia kary umownej na podstawie § 13 ust. 2 umowy. Ponadto, powódka dopełniła swoich obowiązków i zapobiegła powtórzeniu się takiej sytuacji w przyszłości, rozwiązując z A. O. umowę zlecenie.

Ponadto, zdaniem powódki kara umowna w niniejszej sprawie nie spełniła funkcji kompensacyjnej, a jedynie mającą polepszyć trudną sytuację finansową pozwanego. (pозew – k. 4-13)

W piśmie procesowym z dnia 13 listopada 2013 r. (data prezentaty) powódka sprecyzowała, iż na podstawie art. 484 § 2 k.c. dochodzi zmiarkowania kary umownej w wysokości (...) zł, którą pozwany nałożył na powódkę i następnie potrącił z zabezpieczenia należytego wykonania umowy łączącej strony, poprzez jej redukcję do kwoty 0 zł. (pismo procesowe z dnia 13.11.2013 r. – k. 72)

W odpowiedzi na pozew z dnia 26 marca 2014 r. (data prezentaty) pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwany wskazał, iż powódka ponosi wobec niego odpowiedzialność odszkodowawczą umowną zgodnie z § 4 pkt 1, § 10 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 13 ust. 6 umowy z dnia 31 sierpnia 2012 r., nr (...).

W ocenie pozwanego należna kara umowna nie jest wygórowana, a wymierzona została za odstąpienie UKSW od umowy z przyczyn leżących po stronie powoda. Nadto, postanowienia umowne dotyczące kary umownej były przedmiotem negocjacji stron przy zawieraniu umowy. Sam fakt stawienia się pracownika powódki do pracy pod wpływem alkoholu stanowi nadużycie umowy, uzasadniające naliczanie kar umownych zgodnie z § 13 pkt 2 umowy. Co więcej, pozwany podkreślił, iż fakt ten nie był jedyną przyczyną odstąpienia od umowy w trybie § 13 pkt 6 w zw. z § 4 pkt 1 umowy.

Ponadto, pozwany wskazał, iż powódka na podstawie art. 430 k.c. ponosi odpowiedzialność za każdą osobę zatrudnioną przez nią przy wykonywaniu powierzonego zadania. (odpowiedź na pozew – k. 78-79)

Strony podtrzymały swoje dotychczasowe stanowiska w dalszym toku postępowania.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 31 sierpnia 2012 r. pomiędzy powódką a pozwanym doszło do zawarcia umowy nr (...) w przedmiocie usługi dozoru i prowadzenia szatni w obiektach pozwanego przy ul. (...). Zgodnie z § 11 umowa ta została zawarta na okres od 1 września 2012 r. do dnia 31 sierpnia 2014 r. (umowa z dnia 31.08.2012 r. – k. 22-35)

Zgodnie z § 4 ust. 1 umowy, powódka jako wykonawca zobowiązała się do należytego wykonania usługi oraz właściwego doboru pracowników o kwalifikacjach, doświadczeniu i predyspozycjach umożliwiających prawidłowe wykonanie przedmiotu umowy, a za działania pracowników odpowiada ona jak za własne. W myśl § 4 ust. 5 umowy natomiast, w przypadku niestawienia się na służbę pracownika dozoru/szatni lub stawienia się w stanie uniemożliwiającym wykonywanie obowiązków, powódka miała obowiązek niezwłocznie skierować na stanowisko innego pracownika. Wszelkie szkody poniesione przez pozwanego na skutek braku pracownika zdolnego do wykonywania obowiązków pokrywać miał wykonawca w pełnej wysokości. (umowa z dnia 31.08.2012 r. – k. 22-35)

W myśl § 10 ust. 1 pkt 2 umowy, zamawiającemu przysługiwało prawo do odstąpienia od umowy w trybie natychmiastowym, tj. w terminie nie dłuższym niż 30 dni od momentu pisemnego powiadomienia wykonawcy o odstąpieniu, w przypadku stawienia się do pracy pracownika pod wpływem alkoholu lub środków odurzających lub stwierdzenia przez zamawiającego spożywania lub posiadania przez pracownika na terenie zamawiającego alkoholu lub środków odurzających. (umowa z dnia 31.08.2012 r. – k. 22-35)

W przedmiotowej umowie z dnia 31 sierpnia 2012 r., w § 13 ustanowione zostały kary umowne. Zgodnie z § 13 ust. 2, w przypadku stawienia się do pracy pracownika pod wpływem alkoholu lub środków odurzających lub stwierdzenia przez zamawiającego spożywania lub posiadania przez pracownika na terenie zamawiającego alkoholu lub środków odurzających, wykonawca zobowiązany był do zapłaty zamawiającemu kary umownej w wysokości 20 % miesięcznego wynagrodzenia netto faktury za wykonanie usługi. Zamawiający uzyskał prawo do potrącenia kar umownych bezpośrednio otrzymanej faktury VAT, dotyczącej przedmiotu zamówienia. Zgodnie natomiast z § 13 ust. 6 umowy, w przypadku odstąpienia od umowy przez zamawiającego z przyczyn leżących po stronie wykonawcy lub w przypadku odstąpienia od umowy przez wykonawcę z przyczyn niezależnych od zamawiającego, wykonawca zobowiązany był do zapłaty na jego rzecz kary umownej w wysokości 10 % wartości brutto przedmiotu umowy. Karę tę zamawiający miał potrącić z zabezpieczenia należytego wykonania wniesionego przez wykonawcę i z faktur wystawionych przez wykonawcę. Wartość brutto przedmiotu umowy została natomiast określona na kwotę nieprzekraczającą 2.136.990,66 zł brutto (§ 7 ust. 3 umowy). (umowa z dnia 31.08.2012 r. – k. 22-35)

Na zabezpieczenie należytego wykonania przedmiotowej umowy, zgodnie z § 12 umowy, powódka wniosła kwotę (...) zł, stanowiącej 10 % wartości umowy brutto. (okoliczność bezsporna)

W dniu 11 kwietnia 2013 r. A. O., zatrudniona przez powódkę, została odsunięta od pracy na stanowisku pracownika ochrony (szatniarza) z powodu ustalenia, iż stawiała się ona do pracy po spożyciu alkoholu i w stanie nietrzeźwości. Wynik przeprowadzonego badania o godzinie 13:26 wynosił 0,498 promila, natomiast o godzinie 13:48 wynosił 0,435 promila alkoholu w wydychanym powietrzu. (protokół przeprowadzenia badania trzeźwości – k. 36, wydruk z alkometru – k. 38)

Pracownikami powódki zatrudnionymi na stanowisku koordynatora do spraw osobowych oraz inspektora do spraw kontroli byli odpowiednio H. N. i K. Ż.. W związku z wykryciem stanu nietrzeźwości A. O., K. Ż. został telefonicznie wezwany do sprawdzenia tej sytuacji. Przeprowadzona przez niego kontrola dokonana przy użyciu odpowiedniego urządzenia wykazała, iż w powietrzu wydychanym przez A. O. znajdował się alkohol. Przy kolejnych pomiarach wynik jednak spadał. Pracownica twierdziła wówczas, iż ma problemy z astmą i zażywa leki. Pokazała K. Ż. fiolkę leku, na etykiecie którego napisane było, iż zawiera on alkohol. H. N. nie była obecna przy wskazanym powyżej wydarzeniu, ponieważ tego dnia obsługiwała spektakl dla dzieci w O.. (zeznania świadka K. Ż. – k. 141-142, zeznania świadka H. N. – k. 140)

Podejrzenia co do pozostawiania A. O. pod wpływem alkoholu w dniu 11 kwietnia 2013 r. zgłosiła pracownica pozwanego M. K., która była wówczas administratorem budynku, w którym pracownicy powódki pełnili obowiązki. M. K. nabrała takich podejrzeń, ponieważ w powietrzu wyczuła zapach alkoholu. Ponadto, A. O. była tego dnia bardziej otwarta i wesoła niż zazwyczaj. (zeznania świadka M. K. – k. 158)

Po stwierdzeniu zawartości alkoholu w powietrzu wydychanym przez A. O., została ona zdjęta ze stanowiska i zastąpiona przez innego pracownika. Szatnia nie została pozostawiona bez nadzoru osobowego. Powódka zatrudniała około 8-12 szatniarzy, co umożliwiało szybkie przenoszenie pracowników między budynkami w razie potrzeby. (zeznania świadka M. K. – k. 158, zeznania przedstawiciela powódki C. Ł. – k. 284, zeznania świadka H. N. – k. 140)

W dniu 11 kwietnia 2013 r. obłożenie szatni, której pilnowała A. O. było przeciętne. Szatnia, której pilnowała była szatnią jednoosobową. W szatni znajdowały się tylko dwie kurtki. Rolą szatniarza było przyjmowanie i wydawanie kurtek. Szatnia w budynku (...) nie jest pomieszczeniem zamykanym drzwiami, jest to bowiem jedynie wydzielony kąt. Po zaistniałym zdarzeniu z udziałem A. O. nie doszło do zgłoszenia zaginięcia żadnej kurtki. (zeznania świadka K. Ż. – k. 141, zeznania świadka H. N. – k. 140, zeznania świadka M. K. – k. 158)

Pismem z dnia 15 kwietnia 2013 r. pozwany Uniwersytet (...) w W. poinformował powódkę, iż z uwagi na nienależyte wykonanie umowy w związku z powyższym zdarzeniem z dnia 11 kwietnia 2013 r., na podstawie § 13 ust. 2 umowy, pozwany naliczył powódce karę umowną w wysokości 20 % miesięcznej wartości netto faktury za usługę prowadzenia szatni w miesiącu kwietniu. Kwota ta została potrącona przez pozwanego z faktury za miesiąc kwiecień, wystawionej na kwotę 22.314,36 zł. (pismo z dnia 15.04.2013 r., - k. 39, faktura za kwiecień 2013 r. – k. 40, przelew za fakturę z kwietnia 2013 r. – k. 41)

Pismem z dnia 24 kwietnia 2013 r. natomiast, na podstawie § 10 ust. 1 pkt 2 umowy, pozwany odstąpił od przedmiotowej umowy nr (...). Jako przyczynę odstąpienia od umowy, pozwany wskazał wyłącznie sytuację z dnia 11 kwietnia 2013 r., tj. stawienie się pracownika na stanowisku szatniarza do pracy pod wpływem alkoholu. W związku z powyższym, zgodnie z § 13 ust. 6 umowy, pozwany naliczył powódce karę umowną w wysokości 10 % wartości brutto przedmiotu umowy, tj. kwotę w wysokości (...) zł. Naliczona kara umowna została potrącona z zabezpieczenia należytego wykonania umowy. (pismo z dnia 24.04.2013 r. – k. 42, pismo z dnia 03.06.2013 r. – k. 43, nota nr 10/DAG/2013 – k. 44)

Powódka w piśmie z dnia 19 czerwca 2013 r., skierowanym do pozwanej wskazała, iż nie uznaje nałożenia na spółkę kary umownej w kwocie (...) zł, podnosząc, iż w jej ocenie zastrzeżona kara umowna jest rażąco wysoka, tym bardziej mając na uwadze to, iż spółka została już obciążona karą umowną w wysokości 20% miesięcznego wynagrodzenia za miesiąc kwiecień 2013 r. za stawienie się szatniarza A. O. do pracy pod wpływem alkoholu. W związku z tym, strona powodowa zażądała zmiarkowania nałożonej na nią kary umownej wskazanej powyżej. (pismo powódki z dnia 19.06.2013 r. – k. 45-46)

Sytuacja finansowa pozwanego Uniwersytetu (...) w W. w roku 2013 r. budziła wątpliwości. (interpelacja nr 15678 – k. 47-49, opinia w sprawie pensum na rok 2013 – k. 50, sprawozdanie ze spotkania w Ministerstwie Nauki – k. 51-52)

Umowa istniejąca pomiędzy powódką a pozwanym nie była wykonywana przez powódkę w sposób nienaganny i prawidłowy. W okresie obowiązywania umowy powódka dopuściła się kilku istotnych uchybień, takich jak: zagubienia klucza master w listopadzie 2012 r., nieobsadzenie stanowiska strażaka w dniu 20.09.2012 r. od godziny 7:30 do 11:00, niewłaściwe postępowanie powódki w związku z awariami technicznymi związanymi z systemami wentylacji i ogrzewania w marcu 2013 r., W związku z powyższymi nieprawidłowościami, pozwany naliczał od powódki stosowne kary umowne. (notatka służbowa z dnia 8.11.2012 r. – k. 137, notatka służbowa z dnia 9.11.2012 r. – k. 136, notatka służbowa z dnia 20.09.2012 r. – k. 138, pismo znak DEC-240-05/12 – k. 135, notatka służbowa z dnia 23.03.2013 r. – k. 132, pismo znak DAG/372-16/13 – k. 130)

Pozwany Uniwersytet również nie wywiązywał się w sposób nienaganny z wykonywania przedmiotowej umowy z powódką, bowiem pozwany miał zaległości w płatnościach faktur. (zeznania przedstawiciela powódki C. Ł. – k. 285)

Przedmiotowa umowa między powódką a pozwanym została zawarta w trybie ustawy o zamówieniach publicznych. (okoliczność bezsporna)

Kary umowne zastrzegane w innych umowach zawieranych przez powódkę z innymi podmiotami również w trybie zamówień publicznych, przewidziane były w znacznie niższej wysokości niż w przedmiotowej umowie z dnia 31 sierpnia 2012 r. zawartej między powódką a pozwanym. W przypadku umowy powódki z Miastem (...) W. – Dzielnicą P. z dnia 26 października 2011 r., której przedmiotem była całodobowa ochrona osób i mienia w parku Z. w W., kara umowna za niewłaściwe wykonanie zadań wynosiła 150% wynagrodzenia za jedną dobę. Zgodnie z umową z dnia 14 grudnia 2011 r. między powódką a Miejskim Ogrodem Zoologicznym w W., dotyczącej dozoru i ochrony obiektów, osób i mienia oraz konwojowania gotówki w 2012 r., zastrzeżona kara umowna zastrzeżona była w granicach od 0,2% do 0,3% wynagrodzenia miesięcznego brutto za każdą stwierdzoną nieprawidłowość. W umowie z dnia 19 czerwca 2009 r. zawartej między powódką a Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Oddział (...) w W. w przedmiocie całodobowej ochrony fizycznej i monitoringu, w przypadku rozwiązania umowy przez zamawiającego ze skutkiem natychmiastowym w przypadku braku wykonania usługi przez wykonawcę, wykonawca obowiązany był do zapłaty na jego rzecz kary umownej w wysokości 3-miesięcznego wynagrodzenia formy ochrony wprowadzonej w miejsce wykonawcy. W myśl postanowień umowy powódki z Miastem (...) W. z dnia 2 sierpnia 2010 r. o całodobową ochronę mienia, w przypadku niewłaściwego wykonywania umowy, powódka była zobowiązana do zapłaty kary umownej w wysokości 80 zł za każdą rozpoczętą roboczogodzinę trwania nieprawidłowości. W umowie powódki z Zarządem Terenów Publicznych w W. z dnia 31 maja 2012 r. w przedmiocie ochrony (...)Parku (...)na skwerze (...)w W. zastrzeżono natomiast karę umowną w wysokości 100% dobowej wartości usługi. Przykładowo natomiast w umowach powódki z Miastem (...) W.- Zarządem (...) Terenów Publicznych w Dzielnicy P. m.st. W. z dnia 31 grudnia 2009 r. dotyczącej ochrony targowiska i powierzonego mienia przy (...), jak również w umowie powódki z Zarządem Terenów Publicznych z dnia 2 stycznia 2008 r. w przedmiocie ochrony kasy wraz z wartościami pieniężnymi zleceniodawcy, nie zastrzeżono kary umownej na wypadek rozwiązania umowy przez zleceniodawcę z powodu naruszania warunków umowy przez zleceniobiorcę. (umowa z dnia 26.10.2011 r. – k. 236-241, umowa z dnia 14.12.2011 r. – k. 243-249, umowa z dnia 02.08.2010 r. – k. 261-264, umowa z dnia 31.05.2012 r. – k. 270-273, umowa z dnia 31.12.2009 r. – k. 275-277, umowa z dnia 02.01.2008 r. – k. 279 -280)

W toku niniejszego postępowania doszło do zmiany nazwy powódki z (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. na (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W.. (odpis pełny KRS powódki z dnia 27.07.2015 r. – k. 202-204, akt notarialny rep. A (...) – k. 206-209)

Sąd dokonał następującej oceny dowodów:

Podstawę ustaleń faktycznych w rozpoznawanej sprawie stanowiły wskazane powyżej dokumenty zgromadzone w aktach sprawy, jak również zeznania powołanych w sprawie świadków: H. N., K. Ż. i M. K., jak również zeznania przedstawiciela powódki C. Ł..

Sąd dał wiarę przedstawionym w niniejszej sprawie dowodom w postaci dokumentów. W ocenie Sądu brak jest podstaw do podważania zawartości lub autentyczności dokumentów uznanych przez Sąd za wiarygodny materiał dowodowy. Nie były one także kwestionowane przez żadną ze stron procesu.

Sąd w całości dał wiarę zeznaniom powołanych w sprawie świadków oraz przedstawiciela powódki. W ocenie Sądu z uwagi na funkcje pełnione przez te osoby, posiadają one odpowiednią i szczegółową wiedzę na temat okoliczności, będących przedmiotem niniejszego postępowania. Nadto, zeznania świadków i przedstawiciela powódki Sąd ocenił jako logiczne, spójne i korespondujące z całością zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo podlegało częściowemu uwzględnieniu.

W niniejszej sprawie powódka (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. (poprzednio (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W.) wystąpił przeciwko pozwanemu Uniwersytetowi (...) w W. o zapłatę w związku ze zmiarkowaniem kary umownej pobranej od powódki na podstawie umowy z dnia 31 sierpnia 2012 r.

Wskazać należy, iż w niniejszej sprawie przedmiotem sporu nie była zasadność pobrania przez pozwanego od powódki kary umownej na podstawie § 13 ust. 2 umowy z dnia 31 sierpnia 2012 r., w związku ze stawieniem się A. O. do pracy w stanie nietrzeźwości. Słuszność pobrania kary umownej z tego tytułu nie była kwestionowana przez powódkę.

Istotą sporu w niniejszej sprawie była natomiast zasadność i wysokość pobrania przez pozwanego kary umownej w kwocie 213.699,06 zł. Podstawę dla dokonania tej czynności stanowił § 10 ust. 6 umowy, zgodnie z którym m.in. w przypadku odstąpienia przez pozwanego od umowy z przyczyn leżących po stronie powódki, powódka zobowiązana była do zapłaty na jego rzecz kary umownej w wysokości 10 % wartości brutto przedmiotu umowy. Zgodnie z § 7 ust. 3 umowy, wartość przedmiotu brutto umowy wynosiła kwotę 2.139.990,66 zł.

W tym miejscu wskazać należy na to, iż zastrzeżenie kary umownej na wypadek odstąpienia od umowy przez jedną ze stron z przyczyn leżących po drugiej stronie jest możliwe i zgodne z prawem.

Zgodnie z art. 483 § 1 k.c., w umowie można zastrzec, że naprawienie szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego nastąpi przez zapłatę określonej sumy (kara umowna). Co istotne, dłużnik nie może bez zgody wierzyciela zwolnić się z zobowiązania przez zapłatę kary umownej (art. 483 § 2 k.c.). Zastrzeżenie w umowie kary umownej jest zatem wyrazem swobody kontraktowania podmiotów prawa cywilnego. Niemniej jednak, ustawodawca wprowadził możliwość zmiarkowania wysokości zastrzeżonej w umowie kary umownej, przy uwzględnieniu okoliczności faktycznych danej sprawy. Wprawdzie w myśl ogólnej zasady wyrażonej w art. 484 § 1 k.c., w razie niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania kara umowna należy się wierzycielowi w zastrzeżonej na ten wypadek wysokości bez względu na wysokość poniesionej szkody, jednak w art. 484 § 2 k.c. wprowadzono od tej reguły istotne odstępstwo. Zgodnie ze ww. przepisem bowiem, jeżeli zobowiązanie zostało w znacznej części wykonane, dłużnik może żądać zmniejszenia kary umownej; to samo dotyczy wypadku, gdy kara umowna jest rażąco wygórowana. Przepis art. 484 § 2 k.c. stanowi zatem podstawę do dokonania zmiarkowania przez Sąd wysokości zastrzeżonej w umowie kary umownej, nieadekwatnej do okoliczności faktycznych danej sprawy.

W tym miejscu zaznaczyć należy, iż zgodnie z § 11 przedmiotowej umowy, została ona zawarta na okres od dnia 1 września 2012 r. do dnia 31 sierpnia 2014 r. Odstąpienie przez pozwanego od umowy nastąpiło natomiast w kwietniu 2013 r. Tym samym uznać należy, iż zobowiązanie wynikające z umowy zostało do tego czasu wykonane w znacznym stopniu. Abstrahując jednak od tej okoliczności, w ocenie Sądu bez wątpienia zaistniały przesłanki do zmiarkowania zastrzeżonej kary umownej z uwagi na rażące jej wygórowanie.

Co więcej, podkreślić należy, iż w myśl postanowień przedmiotowej umowy z dnia 31 sierpnia 2012 r., pozwany był uprawniony do odstąpienia od umowy w związku ze stawieniem się pracownika powódki do pracy pod wpływem alkoholu. Zgodnie bowiem z § 10 ust. 1 pkt 2 umowy, pozwany miał prawo do odstąpienia od umowy w terminie jej obowiązywania w trybie natychmiastowym w przypadku stawienia się do pracy pracownika pod wpływem alkoholu lub środków odurzających lub stwierdzenia przez pozwanego spożywania lub posiadania przez pracownika na terenie pozwanego alkoholu lub środków odurzających. Co więcej, podnieść należy, iż w myśl § 4 ust. 1 umowy, powódka jako wykonawca zobowiązała się do należytego wykonania usługi oraz właściwego doboru pracowników o kwalifikacjach, doświadczeniu i predyspozycjach umożliwiających prawidłowe wykonanie przedmiotu umowy, a za działania pracowników odpowiadała ona jak za własne.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie nie było to, czy A. O. faktycznie stawiała się do pracy pod wpływem alkoholu. Powódka w żaden sposób nie kwestionowała tej okoliczności. Tym samym, mając na uwadze całokształt okoliczności

niniejszej sprawy, w ocenie Sądu nie budzi wątpliwości zasadność, jak i uprawnienie pozwanego do odstąpienia od przedmiotowej umowy zawartej z powódką.

W tym miejscu wskazać jednak należy, iż jak wynika ze skierowanego przez pozwanego do powódki pisma z dnia 24 kwietnia 2013 r. o odstąpieniu od umowy, jedynym powodem odstąpienia przez pozwanego od przedmiotowej umowy było naruszenie przez powódkę zapisów umowy, co nastąpiło na skutek stawienia się pracownika zatrudnionego na stanowisku szatniarza do pracy pod wpływem alkoholu w dniu 11 kwietnia 2013 r. Żadna inna okoliczność nie została uwzględniona przez pozwanego w ww. piśmie jako przyczyna odstąpienia od umowy. Podnieść należy, iż Sąd w żaden sposób nie kwestionuje tego, iż umowa przez okres jej trwania nie była wykonywana przez powódkę bez uchybień. Co więcej, jak wynika ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w czasie trwania umowy wystąpiło kilka istotnych incydentów, stanowiących naruszenie przez powódkę zapisów przedmiotowej umowy. Niemniej jednak ponownie podkreślić należy, iż jak wynika z treści oświadczenia pozwanego o odstąpieniu od umowy, jako wyłączna przesłanka do rozwiązania umowy w trybie natychmiastowym wskazana została sytuacja z dnia 11 kwietnia 2013 r. W związku z powyższym, zdaniem Sądu nie jest możliwe uznanie, iż jak podnosił pozwany w toku niniejszego procesu, odstąpienie od umowy było wynikiem również pozostałych wcześniejszych uchybień powódki w wykonywaniu umowy. W ocenie Sądu wiążąca jest treść wynikająca z pisma o odstąpieniu od umowy, a nie późniejsze twierdzenia pozwanego, które zdaniem Sądu przedstawione zostały wyłącznie na potrzeby niniejszego postępowania.

Mając na uwadze powyższe, stwierdzić należy, iż w ocenie Sądu zasadne było uwzględnienie stanowiska powoda co do potrzeby zmiarkowania pobranej przez pozwanego kary umownej.

Wskazania wymaga to, iż kara umowna naliczona przez pozwanego zgodnie z § 13 ust. 6 umowy w wysokości 10 % wartości brutto przedmiotu umowy wynosiła kwotę 213.699,06 zł. Kwota ta została potrącona z zabezpieczenia należytego wykonania umowy, udzielonego pozwanemu przez powódkę. W tym miejscu podnieść należy, iż w ocenie Sądu, mając na uwadze całokształt okoliczności niniejszej sprawy, kwota zastrzeżonej kary umownej jest rażąco wygórowana w stosunku do przyczyny odstąpienia od umowy, jaka została podana przez pozwanego. Zdaniem Sądu kwota 213.699,06 zł jest zdecydowanie nieproporcjonalna do faktu naruszenia umowy przez powódkę poprzez stawienie się do pracy jej pracownika w stanie nietrzeźwości. Jak już podniesiono powyżej, tylko taka przesłanka odstąpienia od umowy może być brana pod uwagę w rozstrzygnięciu niniejszej sprawy. Na marginesie wskazać należy, iż ocena niniejszego stanu faktycznego pod względem prawnym kształtowałaby się zgoła odmiennie, gdyby w momencie odstąpienia od przedmiotowej umowy, pozwany zastrzegł, iż przyczyną rozwiązania umowy jest nieprawidłowe wykonywanie umowy, obejmujące także pozostałe zaniedbania powódki wykazane w toku niniejszego procesu.

Ponadto podkreślenia wymaga to, iż w skutek zajścia powyższego incydentu nie doszło do wyrządzenia żadnej szkody pozwanemu. Jak wynika ze zgromadzonego materiału dowodowego, natychmiast po powzięciu przez pracowników powódki odpowiedzialnych za kontrolę pracowniczą informacji o nietrzeźwości A. O., podjęte zostały odpowiednie działania zmierzające do naprawienia tej sytuacji. K. Ż. przeprowadził badania pracownicy alkomatem i w bardzo szybkim czasie sprowadził innego pracownika na jej zastępstwo. Szatnia nawet na chwilę nie została pozostawiona bez nadzoru osobowego. Co więcej, jak wynika z zeznań świadków w dniu, w którym miało miejsce powyższe zdarzenie, obłożenie szatni nie było duże. W tym czasie w szatni pozostawione były bowiem jedynie dwie kurtki. Ponadto, pozwany nie odnotował utraty jakiegokolwiek rzeczy z szatni w tym czasie.

Mając na uwadze powyższe, w tym w szczególności szybką reakcję powódki na zaistniałe nieprawidłowości w wykonaniu umowy oraz brak poniesienia przez pozwaną jakiegokolwiek szkody materialnej z tego powodu, nawet przy uznaniu, iż pozwany był uprawniony do odstąpienia od umowy z tego tytułu, to naliczenie związanej z tym kary umownej w kwocie ponad dwustu tysięcy złotych jest w ocenie Sądu nieadekwatne.

Ponadto, wskazania wymaga to, iż zaledwie dziewięć dni przed odstąpieniem od umowy, pismem z dnia 15 kwietnia 2013 r., pozwany nałożył na powódkę karę umowną w wysokości 20 % miesięcznej wartości netto faktury za miesiąc kwiecień na podstawie § 13 ust. 2. Podstawą naliczenia ww. kary umownej była okoliczność stawienia się do pracy pracownicy powódki w stanie nietrzeźwości w dniu 11 kwietnia 2013 r. Tym samym uznać należy, iż pozwany pobrał

ową karę umowną, opierając się na tej samej podstawie faktycznej, na której oparł odstąpienie od przedmiotowej umowy. Sąd nie podważa tego, iż pozwany był uprawniony do takiego zabiegu, bowiem roszczenie swoje opierał na zupełnie odrębnej podstawie prawnej, tj. odmiennych zapisów umowy. Niemniej jednak, uwzględniając powagę owego naruszenia umowy przez powódkę oraz wysokość kar finansowych, jaka się z tym zawinionym naruszeniem wiązała, w ocenie Sądu podwójne ukaranie tego samego czynu i to w tak znacznej wysokości jest sprzeczne z zasadami współzycia społecznego.

Co więcej, zdaniem Sądu podkreślenia wymaga również to, iż przedmiotowa umowa z dnia 31 sierpnia 2012 r. zawarta została w trybie ustawy Prawo zamówień publicznych. Tym samym, w ocenie Sądu zasadne są twierdzenia powódki dotyczące tego, iż postanowienia umowy zastrzegające kary umowne i ich wysokości faktycznie nie były przedmiotem negocjacji obu stron umowy. Rozwiązania te zostały w pewnym sensie narzucone powódce przez pozwanego. W związku z tym, powódka nie miała realnej możliwości wpływu na zmianę ww. postanowień umowy. Mogła jedynie warunki tej umowy zaakceptować. Sąd podziela przy tym stanowisko przedstawiciela powódki C. Ł., który wskazał, iż nie było możliwe przypuszczenie, iż z powodu takiej sytuacji, jaka miała miejsce w dniu 11 kwietnia 2013 r., powódka odstąpi od umowy, co pociągnie za sobą naliczenie kary umownej w tak znacznej wysokości.

Mając na uwadze całokształt poczynionych powyżej rozważań w ocenie Sądu stwierdzić należy, iż wysokość kary umownej pobranej przez pozwanego za odstąpienie od umowy z przyczyn leżących po stronie powódki, jako rażąco wygórowana wymagała odpowiedniego zmiarkowania. W tym miejscu wskazać należy, iż Sąd oceniając wysokość kary umownej zastrzeżonej w niniejszej sprawie, miał na uwadze między innymi rodzaje i wysokość kar umownych, jakie były zastrzeżone w innych umowach z innymi podmiotami, których jedną ze stron jest powódka. Sąd jednak w żaden sposób nie twierdzi, iż postanowienia ww. umów są wiążące dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Podnieść bowiem należy, iż wysokość zastrzeganych kar umownych jest ściśle powiązana z warunkami konkretnej umowy, w której kary te są zastrzeżone. Niemniej jednak, z uwagi na to, iż przedmiotem innych umów przedłożonych w toku niniejszego postępowania przez powódkę podobnie jak umowy stanowiącej przedmiot niniejszej umowy, jest szeroko rozumiana ochrona mienia, to zdaniem Sądu postanowienia zawarte w tych umowach co do kar umownych mogą stanowić racjonalny punkt odniesienia dla podobnych postanowień umowy zawartej pomiędzy powódką a pozwanym.

Odnosząc się do kwestii miarkowania wysokości kary umownej wskazać należy, iż możliwość ta jest wyrazem prawa sędziowskiego. Jak słusznie wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 30 listopada 2006 r., I CSK 259/06: "ustawodawca, posługując się w art. 484 § 2 k.c. celowo niedookreślonym pojęciem "rażąco wygórowanej" kary umownej, chciał w ten sposób zapewnić możliwość elastycznego stosowania instytucji miarkowania kary umownej, opierającej się w dużym stopniu na uznaniu sędziowskim, uwzględniającym konkretne okoliczności sprawy". Co więcej, Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 23 grudnia 2015 r., I ACa 761/15 zasadnie podniósł, iż: "Miarkowanie kary umownej w trybie art. 484 § 2 k.c. na żądanie dłużnika należy do tzw. prawa sędziowskiego, zaś regulacja tego przepisu nie zawiera jakichkolwiek wyłączeń. Przepis ten mający charakter normy ogólnej może wchodzić w grę w każdym przypadku, gdy w świetle oceny określonego stanu faktycznego, można mówić o tym, że kara umowna w zastrzeżonej wysokości jawić się będzie jako nieadekwatna. Kodeks cywilny nie zawiera przy tym wskazówek co do stanów faktycznych podlegających pod hipotezę regulacji art. 484 § 2 k.c. w zakresie przesłanki "rażąco wygórowanej kary", nie wskazuje okoliczności mogących mieć wpływ na ocenę jej zaistnienia, pozostawiając ich ustalenie uznaniu sędziowskiemu uwzględniającemu okoliczności konkretnej sprawy. Można w tych warunkach uznać, że kara umowna, podobnie jak odszkodowanie, którego jest surogatem, nie może prowadzić do nieuzasadnionego wzbogacenia uprawnionego".

Sąd Okręgowy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę podziela przedstawione powyżej rozważania. W ocenie Sądu zatem, kwestia zmiarkowania wysokości kary umownej zależy od uznania sędziowskiego. Uznanie to nie może być jednak zupełnie swobodne i oderwane od realiów rozpoznawanej sprawy, ale ściśle powiązane z konkretnymi okolicznościami faktycznymi sprawy, które mają wpływ na ocenę adekwatności zastrzeżenia i wysokości kary umownej.

Niemniej jednak, jak podkreśla się w judykaturze, katalog kryteriów branych pod uwagę przy ocenie wysokości zastrzeżonej kary umownej jest katalogiem otwartym i badanym in casu w odniesieniu do każdego stanu faktycznego. W myśl wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 9 października 2015 r., I ACa 502/15: „do kryteriów oceny rażącego wygórowania kary umownej zaliczyć należy: nieponiesienie przez wierzyciela żadnej szkody, nikły bądź umiarkowany rozmiar doznanej szkody, wygórowaną wysokość zastrzeżonej kary umownej w stosunku do wartości szkody doznanej przez wierzyciela, wygórowaną wysokość zastrzeżonej kary umownej w stosunku do kwoty należnego wynagrodzenia oraz brak winy lub niewielki stopień winy dłużnika; jeżeli bowiem brak winy nie wyłącza odpowiedzialności za niewykonanie zobowiązania to wina i jej stopień ma znaczenie przy miarkowaniu kary umownej”. (vide także: wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach - V Wydział Cywilny z dnia 14 kwietnia 2015 r. V ACa 738/14, wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi - I Wydział Cywilny z dnia 27 kwietnia 2015 r. I ACa 1608/14)

Przenosząc powyższe rozważania na kanwę niniejszej sprawy wskazać należy, iż Sąd w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę, korzystając z przysługującego mu prawa sędziowskiego, dokonał zmiarkowania kary umownej stanowiącej przedmiot niniejszego postępowania. Sąd uznał, iż wpływ na ocenę adekwatności zastrzeżonej kary umownej w niniejszej sprawie miał między innymi brak jakiegokolwiek szkody pozwanego, która stanowiłaby następstwo naruszenia umowy, które miało miejsce w dniu 11 kwietnia 2013 r. Jak bowiem słusznie wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia z dnia 4 stycznia 1973 r., I CR 376/72: „może stanowić podstawę miarkowania kary umownej okoliczność, że strona powodowa nie poniosła żadnej szkody”. Stanowisko to potwierdzone zostało także w wyroku Sądu Najwyższego z dnia z dnia 16 lipca 1997 r., II CKN 271/97: „kara umowna ma związek ze szkodą wierzyciela, bo art. 484 § 1 k.c. jednoznacznie do takiego związku nawiązuje, stąd rozmiar szkody może mieć wpływ na wysokość orzeczonej kary umownej”.

Co więcej, w ocenie Sądu dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy istotne znaczenie ma również okoliczność, iż stawienie się pracownika powódki do pracy w stanie nietrzeźwości była przypadkiem jednostkowym. Działania podjęte przez powódkę od razu po powzięciu informacji o zaistniałej okoliczności, jak również szybkość i sprawność tych działań również powinny zostać wzięte pod uwagę przy ocenie adekwatności kary umownej do okoliczności sprawy. Sąd podziela pogląd wyrażony w wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 23 kwietnia 2015 r., I ACa 1608/14, iż kryteriami oceny wygórowania kary umownej mogą być między innymi „stosunek pomiędzy wysokością kary, a wartością całego zobowiązania głównego; zakres i czas trwania naruszenia przez dłużnika powinności kontraktowych; wagę naruszonych postanowień kontraktowych (obowiązki główne, obowiązki uboczne); zagrożenie dalszymi naruszeniami powinności kontraktowych (zwłaszcza w razie powiązania kary umownej z obowiązkiem zaniechania określonych działań przez dłużnika)”.

Ponadto, podkreślenia wymaga to, iż przesłanką rażącego wygórowania kary umownej jest także okoliczność, iż kara umowna zastrzeżona w umowie jest pewnego rodzaju surogatem odszkodowania za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania. Brak zmniejszenia przez Sąd kary umownej do wysokości adekwatnej do okoliczności danej sprawy prowadziłby natomiast do utraty przez nią charakteru takiego surogatu, co w konsekwencji prowadziłoby do nieuzasadnionego wzbogacenia wierzyciela (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 1988 r., IV CR 58/88).

W ocenie Sądu istota instytucji miarkowania kary umownej zastrzeżonej przez strony polega na zweryfikowaniu wysokości owej kary umownej w taki sposób, aby odpowiadała ona danym okolicznościom faktycznym. Sąd nie znalazł podstaw do pozbawienia pozwanego prawa pobrania kary umownej. Istotą zastrzeżenia kary umownej, abstrahując od jej wysokości jest to, iż stanowi ona pewnego rodzaju sankcję względem osoby zobowiązanej do jej zapłaty za nieprawidłowości w wykonaniu ciążącego na niej zobowiązania. Z uwagi na to, iż zdaniem Sądu w realiach niniejszej sprawy nie budzi wątpliwości to, iż przyczyną odstąpienia przez pozwanego od umowy było stawienie się do pracy pracownika powódki w stanie nietrzeźwości, za którą to okoliczność powódka ponosi odpowiedzialność, zatem pozbawienie pozwanego kary umownej w pełnej wysokości nie było uzasadnione.

Mając na uwadze powyższe, jak również całokształt rozważań poczynionych w niniejszej sprawie, Sąd uznał za zasadne zmiarkowanie kary umownej z tytułu odstąpienia pozwanego od umowy zawartej z powódką w dniu 31 sierpnia 2012 r. Sąd uznał, iż kwotą należną pozwanemu od powódki tytułem kary umownej w związku z rozwiązaniem umowy

stron, jest kwota 42.739,86 zł, co stanowi 20 % kwoty pierwotnej kary umownej z tego tytułu (tj. kwoty 213.699,06 zł). Tym samym, Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 170.959,20 zł, stanowiącą różnicę wskazanych powyżej kwot.

O odsetkach Sąd orzekł zgodnie z żądaniem powódki, mając na uwadze nowelizację art. 481 § 2 k.c., obowiązującą od dnia 1 stycznia 2016 r. Wskazać należy, iż pismem z dnia 19 czerwca 2013 r., powódka wezwała pozwaną do zapłaty kwoty 213.699,06 zł. Wezwanie to zostało doręczone pozwanej w dniu 19 czerwca 2013 r. (k. 45). Tym samym uznać należy, iż dochodzenie przez powódkę odsetek od dnia następującego po dniu, w którym upłynął siedmiodniowy termin od dnia dokonania wezwania, jest zasadne. Zgodnie bowiem z art. 455 k.c., jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. W myśl natomiast art. 481 § 1 k.c., jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

O kosztach postępowania Sąd orzekł zgodnie z art. 100 k.p.c., który stanowi, iż w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Sąd może jednak włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznacznej części swego żądania albo gdy określenie należnej mu sumy zależało od wzajemnego obrachunku lub oceny sądu. W związku z tym, iż w niniejszej sprawie Sąd uwzględnił żądanie pozwu jedynie częściowo, Sąd dokonał rozdzielenia kosztów postępowania, w związku z czym zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 3.617 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, jak również zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 8.547,96 zł tytułem zwrotu części kosztów sądowych, o czym orzeczono w punkcie trzecim i czwartym wyroku.

Mając na uwadze powyższe, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.